

Regel je nalatenschap

ILLUSTRATIE VJSELAAR/SIKMA

Testament Wettelijk ligt de verdeling van je erfenis al vast, maar met een testament heb je zelf de regie over je nalatenschap. Bovendien kun je er ook andere wensen in vastleggen.

Rob Nijman

Wat laat je achter, aan wie, en hoe leg je dat vast? Het opstellen van een testament is emotioneel een heftige taak en voelt bovendien erg complex, want een notaris geeft al snel plechtige kriebels. Maar zonder zo'n notariële akte bepaalt de overheid de verdeling van je erfenis. Zes vragen en antwoorden over het testament.

1 Waarom zou je een testament opstellen?

Zonder testament gaat de erfenis wettelijk eerst naar de langstlevende echtgenoot of geregistreerde partner en in tweede instantie naar bloedverwanten, te beginnen bij de kinderen. Als je ook andere mensen of organisaties in je nalatenschap wilt laten delen, kun je dat in een testament regelen. Denk bijvoorbeeld aan je vriend of vriendin waarmee je geen geregistreerd partnerschap hebt, aan familieleden uit een samengesteld gezin, maar ook aan vrienden of een goed doel.

Daarnaast kun je in een testament wensen rondom je uitvaart vastleggen of de zorg regelen voor al wat je achterlaat – zoals het beheer van een fonds of de opvang van een huisdier. Wie neemt de zorg voor de hond of kat over als het baasje overlijdt?

Volgens het erfrecht wordt de gehele erfenis dus eerst toegekend aan de partner. De kinderen hebben recht op hun wettelijk erfdeel, maar krijgen dat nog niet – voor dit bedrag heeft de partner tot het eigen overlijden een schuld aan de kinderen.

Heb je geen partner of kinderen, dan erven de volgende familieleden in lijn. Bloedverwanten zijn namelijk in vier opvolgende groepen verdeeld: 1. kinderen, 2. ouders, broers en zussen, 3. grootouders en 4. overgrootouders.

2 Is dat niet ingewikkeld, zo'n testament opstellen?

Zo'n document opstellen zal niet iedereen prettig vinden, want het confronteert je toch met je eigen sterfelijkheid. Maar ingewikkeld hoeft het niet te zijn. In een testament worden delen van je bezittingen als 'erfstellingen' opgenomen. Die kun je volgens jouw bepalingen aan erfgenamen toewijzen.

Een notaris stelt het testament voor je op en dient het in bij het Centraal Testamentenregister (CTR). Dat is een database waarin te vinden is of en waar de overledene een testament heeft. Inzage zonder notaris is niet mogelijk. In het testament leg je vast wie de executeur is, de aangewezen persoon om de uitvoering te regelen. Dat kan diezelfde notaris zijn, maar ook een vriend of familielid.

Notaristarieven zijn vrij en een richtprijs geven is dus lastig, maar ga uit van 300 à 400 euro voor een testament. Online vergelijken helpt je

verder – zie bijvoorbeeld degoedkoopstentaris.nl – maar goed advies is belangrijk bij zo'n serieus product. Maak gebruik van vrijblijvende gesprekken, vraag offertes aan of informeer in je omgeving naar ervaringen van mensen met het opstellen van en testament.

3 Kun je een nalatenschap niet gewoon zelf regelen?

Dat kan. Een alternatief voor het testament is een codicil, een gedagtekend en door de schrijver zelf ondertekend document dat ook mogelijkheden biedt om je laatste wensen vast te leggen. Daarvoor hoef je niet naar een notaris. Wijzigen is bovendien simpel: dan schrijf je gewoon een nieuwe versie en mik je het eerdere codicil in de prullenbak.

Een voordeel is dat een codicil kosteloos is, maar het heeft ook beperkingen. Geldbedragen kun je er namelijk niet in vastleggen. Een codicil gaat enkel om de verdeling van spullen, niet van kapitaal. Daarnaast is zowel het onterven van nabestaanden als het aanwijzen van een executeur niet toegestaan.

Een ander nadeel is dat een codicil eenvoudig zoek kan raken, omdat het niet in een register wordt opgenomen. Het is zelfs mogelijk dat erfgenamen niet eens van het bestaan weten als de nalatenschap moet worden verdeeld.

4 Kun je wettelijke erfgenamen uitsluiten van een erfenis?

In een testament kun je ook opnemen wie er géén aanspraak maakt. Een uitsluitingsclausule kan bijvoorbeeld voorkomen dat de erfenis bij de echtgenoot van je kind terecht komt. Want als die in gemeenschap van goederen zijn getrouwd, wordt de erfenis onderdeel van de gezamenlijke boedel. Dat kan – zeker in geval van scheiding – ongewenst zijn.

Een zoon of dochter volledig onterven kan niet. Kinderen hebben namelijk recht op hun 'legitieme portie', een bedrag dat gelijkstaat aan de

helft van het wettelijk erfdeel. Dat komt omdat de wetgever vindt dat kinderen nooit met lege handen mogen staan. Wel kan die legitieme portie enkel uit een geldbedrag bestaan, niet uit goederen.

Wie zijn nageslacht testamentair onterft, sluit een financiële erfenis dus niet volledig uit, maar zorgt er wel voor dat al het andere bezit onbereikbaar wordt.

5 Hoe lang blijft een testament geldig?

Een testament opstellen mag al vanaf je zestiende. Het document heeft een houdbaarheidsdatum tot aan het overlijden en hoeft nooit tussentijds te worden verlengd. Stopt je notaris met zijn praktijk, dan neemt een collega de akten over. Bovendien is het testament opgenomen in het Centrale Testamentenregister.

Dat wil niet zeggen dat de 'laatste wil' zoals die ooit is opgesteld permanent is vastgelegd. Het kan natuurlijk goed zijn dat je leven nieuwe wendingen neemt die van invloed zijn op de wensen die je eerder vastlegde. Denk aan de invulling van een uitvaart of de toekenning van een deel van je kapitaal aan bijvoorbeeld goede doelen of vrienden.

Aanpassen is altijd mogelijk, waarna de notaris het nieuwe testament opnieuw indient en de oudere versie vervalt.

6 Wat nou als je meer schulden dan bezittingen achterlaat?

Nabestaanden kunnen ervoor kiezen een erfenis niet te accepteren. Die bestaat namelijk lang niet altijd uit een som geld, een kunstcollectie of een garage vol antieke auto's. De overledene kan ook schulden nalaten.

Of een erfgenaam zit simpelweg niet te wachten op de nalatenschap van een overleden familielid of oude vriend. Het al dan niet aanvaarden van een erfenis is een onderwerp op zich. Daarom besteden we daar in deze rubriek nog eens apart aandacht aan.

Je kunt je testament altijd nog aanpassen als je leven nieuwe wendingen neemt

► Reageren?
Mail naar goederaad@persgroep.nl

ERFBELASTING

Schenken met de warme hand

Wie erft, betaalt erfbelasting. Hoeveel hangt af van de relatie, want een deel van de nalatenschap blijft buiten schot van de Belastingdienst. Een kind hoeft over de eerste 20.371 euro geen erfbelasting af te dragen, terwijl de partner voor 643.194 euro is vrijgesteld.

Een schenking terwijl je nog in leven bent, geeft jou als toekomstige erflater gelegenheid mee te genieten van wat kinderen of andere erfgenamen met dat cadeau doen. En ze hoeven over dat bedrag later geen erfbelasting te betalen. Een ouder kan een kind jaarlijks tot 5.363

euro belastingvrij schenken. Ook is er een eenmalige belastingvrijstelling van 25.371 euro per kind, mits hij of zij tussen de 18 en de 40 jaar oud is. Dat plafond stijgt naar 53.602 euro als het bedrag aan studie wordt besteed en naar 100.800 euro voor aankoop van een huis.